

NEMENER

Alvorlige påstander

Moderniseringsminister Morten A. Meyer aviser blankt at han eller noen i hans departement har lekket fortrolig informasjon fra regjeringen til Tines konkurrent Synnøve Finden, slik Aftenposten hevdet på grunnlag av flere anonyme kilder i går. Hadde Meyer gitt et hvilket som helst annet svar, kunne han gått på dagen. Også Synnøve Finden toer sine hender.

Påstand står mot påstand, og statsminister Kjell Magne Bondevik bør gi en god forklaring på hva som kan ha skjedd. Aftenpostens oppslag rommer alvorlige på-

”

Hadde Meyer gjort annet enn å nekte alt, kunne han gått på dagen.

stander mot en statsråd. Interne regjeringsnotater skal ikke på avveie, og slett ikke til aktører som kan bruke informasjonen til iverdig lobbyvirksomhet i det politiske miljøet.

Uansett om Meyers departement har lekket eller ikke, har en dramatisk landbrukspolitisk splittelse i regjeringen blitt stilt til skue. Landbruksminister Lars Sponheim har i prisverdig kontante vendinger satt Konkurransetilsynet og i praksis også Meyer på plass. Deres råkjør mot Tine er som en håndgranat mot melkebonden, som bondelagsleder Bjarne Undheim sier, og også mot grunnleggende forutsetninger i landbrukspolitikken.

Sponheim har fått støtte fra Kristelig Folkeparti, og Høyre ser foreløpig ut til å resignere i sine framstøt for å tvinge gjennom full oppdeling av Tine-konsernet. Partiets næringspolitiker Leif Frode Onarheim sier til TV2 Nettavisen at «med den innstillingen Lars Sponheim har, kan vi ikke kjøre denne saken videre nå». Dette lyder realistisk, men politisk er det alt annet enn overbevisende. Det er sørgelig å se hvordan Meyer og Onarheim har brakt Høyre til sengs med Fremskrittspartiet i denne saken, mens partiets ledere er stumme.

Arbeiderpartiets næringspolitiske talsmann Olav Akselsen ber regjeringen avklare sitt standpunkt til Tines framtidige organisering. Med tanke på Høyres holdning, er spørsmålet betimelig. Men både Bondevik og Sponheim har uttrykt seg vel så klart som Ap siden kampanjen mot Tine startet. Også Ap-ledelsen kan med fordel bli klarere i sitt forsvar av samvirkets plass i landbrukssystemet.

Landbruk • 20 europeiske regioner vil ha seg frabedt GMO-tvang

Side 8

Reiseliv • Turister valfarter til Stilla

Side 9

Dyr • Bytter gjerne bort gutter mot hest

Sidene 14 og 15

Kultur • Førdefestivalen må løse styreflokene lokalt

Side 24

Grue mot drue

EU må lovfeste at vodka skal brennes på potet eller korn. Det er oppfordringen fra det norske Landbruks- og matdepartementet til EU-kommisjonen.

Departementsråd Per Harald Grue (bildet) er bekymret for at vodkaen kan havne på druen nå som EU reviderer sin sprit-lov.

Side 7

FOTO: CAMILLA BJØRHEIM

Føler seg overkjørt

Jærbonde Arvid Gimre er en av landets mest effektive traktorselgere. Nå føler han seg overkjørt og skviset ut av markedet av større konkurrenter. Side 11

Lanseres av flere som styreleder

Den tidligere bondelagslederen Kirsten Indgjerd Værdal lanseres av flere som mulig kandidat til styreledervetet i Tine. Side 4

FOTO: INGUNN STRAND

Bruker mindre på mat enn svenskene

Høye matvarepriser til tross: For første gang i historien bruker vi nordmenn mindre andel av lønna på mat enn svenskene. Side 6

Side 6

– Skotsk fiskeoppdrett truer villaksen

Masserømming fra skotske fiskeoppdrett, der også norske interesser er inne, kan ha en katastrofal effekt på landets villaksstamme, frykter miljøorganisasjoner i landet. Havbruksinteressene i Skottland sto sammen med irene bak EUs handelskrig mot norsk laks, men kan også skade villaksen i landet. Det kom fram etter at offentlig statistikk viser at hele 687.000 laks lyktes å romme fra skotske merder under stormene forrige måned. De kan nå formere seg sammen med villaks og dermed skade arvestoff i framtidige generasjoner villaks.

Miljøorganisasjonene ber skotske myndigheter fastsette minimumsstandarder for merdene.

Tøft for kinesiske bygger

Kina har oppnådd en økonomisk vekst på 40 milliarder dollar (250 milliarder kroner) året som følge av sitt medlemskap i Verdens handelsorganisasjon (WTO). Men gevinsten er ulikt fordelt, og taperne er bygdebefolkningen. Det går fram av en rapport fra Verdensbanken, som anbefaler økt urbanisering. Studien anbefaler reformer som gjør at 28 millioner mennesker skal forlate landbruket. Til nå har velstandskningen funnet sted i byene, mens husholdningene på landsbygda har opplevd en inntektsnedgang på 0,7 prosent.

Traktorselger føler seg skviset

Næringsliv ● **Jær-** bonden Arvid Gimra er en av landets mest effektive traktorselgere. Nå hevder han at han blir forsøkt skviset ut av markedet.

Camilla Bjørheim

camilla.bjorheim@nationen.no

SOLA: Påstandene blir imidlertid tvert avvist av Gimres konkurrenter.

Gimra driver for seg selv, og i fjor solgte kremmeren på Vigdel i Sola over 100 traktorer. Siden 2002 har han solgt nærmere 220 traktorer til bønder i hele landet. De fleste importerer han brukte fra England. Nå hevder han at konkurrent og storebror, Eikmaskin, har stukket kjepper i hjulene.

– Jeg er blitt et uromoment for de andre traktoraktørene. I lang tid har de prøvd å bli kvitt meg. Nå har Eikmaskin i Norge klaget til den amerikanske eieren Agco, sier han.

– Siden 2002 har jeg kjøpt traktorer for 53 millioner kroner fra en bonde og traktorforhandler i England. Richard Parris eier halvparten av en britisk traktorforhandler, Compass. I tillegg kjøper han selv opp større partier nye traktorer som han leier ut, samt selger videre. Før han selger videre, må traktorene være kjørt 400 timer, eller de må være et halvt år gamle, det er forutsetningen, forteller Gimre.

Pent brukt

Traktorer som ikke er kjørt mer enn 400 timer er lett omsettelige. Gimre har kjøpt mange Massey Ferguson og Fendt fra England. Nå har imidlertid den britiske forhandleren fått beskjed om at han ikke kan fortsette med storsalg til Gimre.

– Fendt og MF-forhandlere i Norge har klaget til eierselskapet Agco i USA, som igjen har kontaktet Agco i England. Jeg har fått beskjed fra sjefen i Agco her i England at jeg ikke lenger får selge traktorer kjørt 400 timer til Gimre. Kjøretøyene må ha 1000 timer på seg for jeg kan selge dem, dermed er de ikke like lette å omsette, forteller Parris til Nationen.

Og dersom Parris ikke følger opp, truer Agco med å ta andre virkemidler i bruk.

– Da vil Agco ta agenturet på Fedt-traktorer fra traktorforhandleren Compass, som jeg eier halvparten av, sier Parris fortvilet.

Briten får imidlertid fortsette å selge 400-timers traktorer til andre land. Det er storsalg til Norge som er problemet. Dermed

FORTSATT OPTIMIST: – Det blir vanskeligere for meg å få tak i traktorer nå som leverandøren min i England har mistet gode avtaler, men jeg gir ikke opp, sier Arvid Gimra. Han har 15-20 traktorer på lager. FOTO: CAMILLA BJØRHEIM

har den lille mann på Vigdel i Sola, traktorselgeren Arvid Gimra, satt en støkk i traktormarkedet i hele verden.

– Min forretning fører til et prispress her til lands, sier Gimra, som omsatte for 32 millioner kroner i fjor, ubeskjedent.

På Jæren ligger store traktorforhandlerne tett. I fjor åpnet Eikmaskin et nytt stort senter i Klepp, bare et steinkast unna gjorde Felleskjøpet det samme. Og ei droy mil lenger nord, på Vigdel, styrer altså Arvid Gimra sin geskjeft.

Tett med forhandlere

– Jeg fikk beskjed om at jeg ikke var velkommen, da Jæren Traktorsenter, Eikmaskin i fjor hadde stor åpningsfest på Klepp. En av aksjonærene ba meg forlate stedet. Jeg ble skikkelig paff, sier Gimre.

Aksjonær Bjørn Rygg i Jæren Traktorsenter vil ikke kommentere saken når Nationen tar kontakt.

– Eikmaskin får gleden av ettermarkedet når jeg selger MF og Fendt. Selv kjøpte tjenester fra Eikmaskin for 120.000 kroner i

fjor. Takken er altså å sørge for at min leverandør i England får problemer, sier Gimra.

Avviser

Administrerende direktør Gunnar Thorud i Eikmaskin as kjenner seg ikke igjen i kritikken fra Gimre.

– Det er riktig at vi har diskutert problemet med våre folk i England, men det gjelder først og fremst garantier og vårt ansvar i forhold til Fendt og MF traktorer som selges av andre. Meg bekjent har vi ikke sørget for at Gimres kontakt har mistet agentur. Forsøk på å hindre parallellimport ville være i strid med konkurranseloven, sier Thorud.

Han vil heller ikke innrømme at Arvid Gimra fører til et prispress på traktorer i Norge.

– Nei, det vil jeg ikke si, sier Thorud.

Heller ikke daglig leder på Jæren Traktorsenter, Arnt Sigve Undheim, mener Gimre er en plagsom konkurrent.

– Vi har ikke gjort noe for å bli kvitt han. Han selger brukte traktorer, vi selger mest nye. Vi kon-

kurrere stort sett om forskjellige kunder, sier Undheim.

Salgssjefen i Agco i England er på reise for lengre tid, og har den siste uken ikke hatt anledning til å kommentere saken.

Fikk bedre pris

Bonde Jan Petter Gjertsen i Farsund er en av dem som har merket at traktorprisene daler i kjølvannet av økt konkurranse.

– Da jeg kjøpte min MF i fjor, ville Eikmaskin i Lyngdal selge traktoren for 400.000 kroner. Da hadde de slått av 100.000 kroner. Dette var en ny traktor. Gimre

– Men Agcos policy er å oppfordre til internasjonal handel - også å bruke kjøretøy, sier informasjonssjef i Agco UK Paul Lay.

kunne tilby samme traktor brukt i et par måneder langt billigere, så jeg kjøpte av ham. Men på Eikmaskin var de veldig ivrige på å selge, og sa siden at jeg skulle få traktoren for 350.000 kroner.

Dermed hadde de slått av 150.000. Jeg mister tiltro til Eikmaskin, sier Gjertsen.

TRAKTORMARKEDET

▼ Eikmaskin importerer og selger landbruksmaskiner, blant annet Massey Ferguson og Fendt. Firmaet ble i 1990 kjøpt av Massey Ferguson, og da Massey Ferguson i 1994 ble kjøpt av Agco Corporation i USA, ble Eikmaskin AS en del av konsernet.

▼ Agco er en av verdens ledende maskinleverandører til landbruket, representert i over 140 land. Omsetningen i 2002 var på 2,9 milliarder dollar.